Synod Info 3/2026:

Fri att tjäna!

* Betraktelse om friheten i Kristus. (KE) 1
* Lokalt: Bollnäskänsla intill Smålands Jerusalem (AL/LG/JN) 2
* Internationellt: Kyrka i kris och krig. (JN) 3
* Fråga till info@synoden.se om transpersoner. 4
* Lär känna engelska församlingar och danska menigheter! 5
* Extra I: Ur minnet 1974. (GH) 6
* Extra II: Bekännelse i vår tid, del II av IV. (CB) 7
* Slutkommentar: Senaste bidraget i Tankesmedja. 11
* Var hittar jag bekant gudstjänst och präst? 14

– Stöd Synodens arbete – vision och opposition!

* Förbön och gåva: plusgiro 78 05 51-8.
* Medlemsavgiften 2026 250:- (girot ovan).

Medlemskap visar ditt intresse—avgörande för Synoden som frihetstecken—och ger årsmöteshandlingarna. Maila info@synoden.se eller ring 073 374 67 33! *(Obs – ev dekanatsgiro!)*

Välkommen till Höstmöte i Bollnäs lördag 24/10!

Fm – samling i hem. Morgonmässa, fika, bibelsamtal. Ulf Allenbäck, tel 070 776 54 84 el. ulf.allenback@gmail.com
Em Bollegården (bra logi till bra pris: www.bollegarden.se)
Kl 14. Vad kommer efter Alfa?, föredrag av Håkan Sunnliden. **Kl 16-17 Mission i Sverige** – vad gör Presesrådet för skillnad?
Kl 18.00 Föredrag om Laestadius/Laestadianismen. Lars-Erik Wikberg. Ingen anmälan.

För den som funderar på extra-ordinära gåvor – kontakta ordföranden eller kassören. Omsättningen är ännu symbolisk och omfattar f.n. ca 50.000.

Synod Info per post med inbetalningskort till alla intresserade utan specifik kostnad men gärna en gåva! Maila info@synoden.se

En betraktelse om friheten i Kristus.

”Alltså, bröder, är vi inte barn till slavinnan, utan till den fria hustrun. Till denna frihet har Kristus gjort oss fria. Stå därför fasta och låt er inte tvingas in under slavoket igen” Gal. 4:31-5:1 (Folkbibeln). Sammanhanget i Galaterbrevet är att Paulus skriver om lagträldom och han påminner enträget galaterna om att de är kallade till frihet. Men det finns även andra dimensioner i begreppet den kristnes frihet och jag delar här några tankar kring dessa. Man kan bli beroende av allt möjligt och beroenden kan bli så starka att man blir slav under dem. Jag ska illustrera med ett par exempel från mitt eget liv:

När jag var tonåring på 60-talet gillade jag popmusik. Varje lördag kl.15 lyssnade jag på radioprogrammet Tio i topp. Där röstades de populäraste låtarna fram. Varenda lördag blev jag bunden av detta. Det hindrade mig från att göra annat. Men vad spelade det egentligen för roll vilka låtar som kom överst? Ingen alls. En dag drabbades jag av en insikt: Gud vill att jag ska vara fri! Insikten uppfyllde min själ. Och plötsligt var jag fri. Och jag fylldes av glädje.

Det andra exemplet är från lite senare i livet, från tiden då jag och min fru var föräldrar till två pojkar i mellanstadieåldern. Våra söner spelade fotboll i bygdens fotbollslag. Vid ett föräldramöte sa ordföranden att alla föräldrar måste prenumerera på minst en bingolott per vecka. En del av lottpriset gick till föreningen. Jag ville egentligen inte, men gav efter för det starka grupptrycket. Sedan satt jag och min fru framför Tv:n varenda lördagskväll en hel termin och glodde på detta värdelösa program. Ingen gång vann vi något. Då påminde jag mig om när jag som tonåring vann frihet från ett annat beroende. Vi sa ifrån om att fortsätta prenumerera på lotterna. Jag minns att jag i en predikan sa: ”Nu är jag härligt frälst! Frälst från Bingolotto”.

I vår tid, med dess överflöd av information och underhållningsutbud, finns en fara för ett annat slags beroende. Om man har ett stort intresse för ett visst ämne, så finns det hur mycket som helst om detta på nätet. På You-tube, Google och sociala medier. Tittar man på något kommer genast förslag på mer av liknande. Det tar aldrig slut. Algoritmer är konstruerade så att de ska vara beroendeframkallande. Då får vi be: Jesus, du är Frälsaren, Befriaren. Gör mig fri.

En annan ofrihet vi kan drabbas av är människofruktan. Blir jag accepterad? När människofruktan slår klorna i oss, får vi påminna oss Paulus frimodiga förhållningsätt: ”Mig bekommer det föga vad ni eller överhuvud någon mänsklig domstol fäller för dom över mig”. Likaså apostlarnas frimodighet när de stod inför Stora Rådet. I Johannes första brev läser vi: ”den fullkomliga kärleken driver ut rädslan”. Vi får be: Gud, fyll mitt hjärta med din kärlek.

Vi lever i en tid av kyrkliga försök till likriktning. Kyrkomötet har samlats på nytt. Vi får be: Jesus ,hjälp mig till frimodighet att stå emot trycket.

Kurt Enström

Lokalt: Bollnäskänsla intill Smålands Jerusalem.

Synodrådet fick göra studiebesök på Världens Idags redaktion i augusti och känslan var ungefär den vi fått möta i höstmötena hemma hos Ulf Allenbäck i Bollnäs: välkomnande och förväntansfullt. Synoden är inte bortskämd med sådant bemötande. Det var med tanke på ett för möten gott logistiskt läge som rådet hörde sig för till ett inte helt igenkänt namn. Det blev ett tillfälle till ny insikt om denna kristna mediatidning.

Nyhetstidningen kommer numera ut onsdag och lördag i pappersformat, digitalt uppdaterat. Tillskillnad från de flesta andra kristna tidningar är den inte direkt samfundsrelaterad. Ulf Ekman stod med i ledningen från början. Det var när han lämnade som man med det fördjupande magasinet Närbild mer ingående diskuterade tidningens värdegrund. Två nyckeltankar leder arbetet: bibeltrohet och värdekonservatism (naturrätt). Det förra känner vi till men det senare var tidigare en borgerlig grundsten, att det finns samhälleliga grundvärden som hålls för sanna oavsett tidsanda som t.ex. kärnfamilj, given rätt, religion och kunskapstradition m.m. Naturrättsbegreppet är äldre och tänkt tidlöst. Det är nu få media i Sverige som ö.h.t. vare sig vill eller ens längre kan orientera sig med sådana begrepp annat än som vanskliga skällsord. Magasinets teman syftar alltså samtidigt till bättre självförståelse och till bildning och kan hittas på hemsidan. Jämför teman som Reformationen, Välsignade väckelser, 500 år med Bibeln på svenska, 1968, Arvet från Aten, Rom och Jerusalem, Abort i grundlagen o.s.v.

Men det är med TV-satsningen *Hotspot* som Världen idag tagit ett steg rakt ut i svensk offentlighet och följs dels av dem som vill påminna sig om traditionell borglig eftertanke men också de som frågar efter tro i offentligheten. Hotspots samtalsprogram med Agnes Wold och hennes försäkran att hon t.o.m. var beredd att ta fängelsestraff för att hjälpa sina barnbarn undvika könsbyten i unga år, togs upp av riksnyheterna.

Detta mediahus har även initierat bokutgivning med bl.a. den titel som vi hoppas få uppmärksamma framgent: ”Sveriges kristna arv”. Den kan användas som en uppstart för samtals- och bibelstudiegrupp. Författaren Kjell O Lejon gör en enkel historisk översikt över den kristna trons plats i Sverige som för många är okänd. Senare decenniers undergrävande och svartmålande av det kristna arvet kan jämföras med den tidiga svartmålningen av (kyrklig och kristen) tradition i Sovjet. Men nu har både Dawkins och t.o.m. John Cleese i brittisk miljö kommit till insikt om den kristna tron som omistlig för landet. Världen idag har en unik kunskapsresurs att arbeta med och utifrån. Synodrådets presidium tackar för välkomnandet och orienterandet. Vi hoppas och tror att våra medlemmar och vänner kan få göra lika oväntade upptäckter när grannar och barnbarn börjar fråga. Ett tips om Hotspot kan ge vidare incitament till samtal!

Ann Lång, Lars Gustafsson och Jonas Nilsson

Glöm inte möjligheten till Bibelstudium på distans.

Christian och Karin Braw tar emot intresse på tel 0478-500 22. Du får ett studiebrev. Du ringer på angiven tid till gemensamt telefonnummer och inbjuds vara med genom att knappa in den kod du fått. Mer info per mail info@synoden.se.

Internationellt: Kyrka i kris och krig

SynodInfo har tidigare fått sammanfatta intryck från våra folkkyrkor i Norden. Det började med Norge och avhandlade därefter Danmark, Finland, Estland och Lettland. Den tidigare benämnda Ingermanländska evangelisk-lutherska kyrkan i Ryssland, nu med det preliminära namnet Lutherska kyrkan i Ryssland, ger inte bara okända kunskaper om och i Ryssland utan också en relief till eftertanke om de dominerande kyrkogemenskaperna i Sverige, Norge och Danmark. I och med Rysslands anfall mot Ukraina är det inte självklart hur jag orienterar, det handlar om en gemenskap på fel sida gränsen, men samtidigt en erinran om de villkor Synoden m.fl. lever i Norden, som nära nog beskrivs som fiende och fara för majoritetskyrkan i det egna landet.

Föga kända sammanhang i östra rikshalvan.

Ända sedan Sveriges äldsta tid har det funnits intresse och kunskaper om gränsområdet i Finska vikens inre mellan Finland/Sverige, Ryssland och Estland. Redan Birger Jarl äntrade korståg österut, senare påhejad bl.a. av heliga Birgitta. Hjältekungen Alexander Nevskij är ännu denna dag symbolen för Sankt Petersburgs säkerhet. Även om den finska närvaron runt viken kraftigt förstärktes under 1600-talet - då området blev en del av det stormaktstida Sverige - så var det fr.a. under tiden då Finland var införlivat som furstendöme 1809-1917 som förbindelserna över östra gränsen utvecklades, inte minst via de finska väckelserörelserna. Sedan dess finns ett institut i Helsingfors för studier österut eftersom språket hör hemma i den finsk-ugriska språkfamiljen långt österifrån, liksom t.ex. ungerskan!

Före och efter 1991.

Fram till revolutionen organiserades församlingarna under tsarens kyrkosynod. I huvudsak försörjdes de av präster utbildade och vigda i respektive sammanhang i dagens Finland och Baltikum. Efter 1991 formerades Ingermanländska evangelisk-lutherska kyrkan (IK) och Evangelisk-lutherska kyrkan (ELKR) i Ryssland. Den senare först för hela det forna Sovjet sedan en egen kyrkokropp i Ryssland, i förbund med de övriga. Numerärt har det hänvisats till folkräkning 1989 med 70.000 pass med finsk stämpel och 500.000 med tysk. De siffrorna ger en antydan men i takt med att avogheten mot Europa tilltagit är nog båda sammanhangen jämförbara. Eftersom ELKR också prästviger kvinnor har de sedan lång tid tänkts stå Europa närmare även om de numera uttrycker sig lika bestämt mot regnbågsidealen, som t.ex. de finsk-ryska. I den kyrkoordningen används begreppet församling utifrån det nordiska sockenbegreppet, i den tysk-ryska det mer pietistiska begreppet gemenskap. Den reformatoriska världen på andra

sidan gränsen är alltså lika gammal som reformationen självt och lever idag i några olika formationer.

Kyrka och stat i krig och fred 2000.
Folkkyrkans öde och kallelse är att kalla, tjäna och pröva sitt folk. De då jämförbara är Svenska kyrkan och Rysk-ortodoxa kyrkan. Båda förväntas välsigna sitt resp land. Vi upprörs över patriarkens välsignelser men vad gör våra nordiska folkkyrkor? Prideskandalerna tycks ha blivit nycklar in i kriget fast ur två helt olika vinklar. Finsk-ryska evangelisk-lutherska kyrkan var tidigt mycket tydlig i sina ställningstagande för det traditionella äktenskapet med följden att de teologisk-etiska frågorna förde samman de ortodoxa och evangeliska. Med de nya hotbilderna blir finska associationer istället något vanskligt. Det som var ett bättre kitt kan istället se ut som en fara, särskilt om det görs till en historisk fara. På motsvarande sätt associeras en broms på vårt Pridetåg som något slags ryskt inflytande, dvs en politisk fara i nordiskt sammanhang. Om Putin tänks diktera ryska kyrkan, på vilket sätt kan Svenska kyrkan komma förbi sin egen partipolitiska dominans?

Själavård i krig och fred
Levande själavård sker alltid med det yttersta för ögonen. Vad håller att leva och dö på? Det är välgörande att få ställa sådana frågor och på så sätt bereda sig för sin egen bortgång. Vi ska försvara vårt moderland, hur vi nu motiverar de aktuella gränserna, men vi ska ffa tjäna som kristna bröder och systrar. Den avgörande frälsningsfrågan är vare sig vår duglighet i försvar eller anfall utan förmågan att överlämna våra liv, med allt vad vi har, i Guds händer och be om våra synders förlåtelse. Benådade är vi om vi samtidigt kan be för våra fiender. Den hållningen gäller såväl i politiska som kyrkliga konflikter. Jonas Nilsson

Fråga till info@synoden.se

Hej, 23/8-26
Jag är med i Svenska kyrkan. Men inte aktivt kristen. Jag tycker kyrkan har fel när det gäller synen på transpersoner. Jag tycker det är fel och onaturligt. Vad tycker ni?

Vänliga hälsningar N.N

Hej
Tack för din fråga till info@synoden vad gäller Svenska kyrkan och synen på transpersoner. Jag gör ett första försök till svar, som sekreterare.

Det svåraste är nästan att göra "Svenska kyrkan" rättvisa i detta därför att hon å ena sidan avsiktligt sveper in sig i Prideflaggor och certifieringar uppdragna åt RFSU, å andra sidan gör detta i det totaldominerande drev som präglat Sverige de senaste 20 åren (inte längre än så). Synoden är äldre än det drevet.

Därför kan man ana att den uppmärksamhet som dessa frågor fått, i brist på vilja/förmåga att fira levande gudstjänst (?), den kommer att svänga. Jag är rädd att det finns en parallell i förhållningssättet i

flyktingfrågan: när de samhälleliga vindarna vänder så vänder SvK kappan.

Det är i kritiken av sådana svängningar som Synoden kom till 1983, då kyrkomötet utformades som en skugga av riksdagen. Innan dess var både biskoparna självskrivna och präster hade sina representanter.

Svenska kyrkans själ är Guds Ord och sakramenten, förvaltade av kyrkans ämbete, inte av några som helst majoriteter.

En prövande grundfråga för Synoden är relationen man och kvinna förenade i äktenskapet. Vi har försökt fokusera det på senare år för det har också betydelse när det tänkts om män och kvinnor som präster. I Synodens Tankesmedja finns det nu en egen kategori ”Man och kvinna”. I Bibeln är det en grundläggande verklighet.

Men när vi försökt att lära oss mer om man och kvinna har vi också fått mer kunskap om sk ”könsdysfori”, att inte heller könsutvecklingen är något skrivet i sten. Fenomenet ”Trans” borde inte överraska någon, liksom heller inte man och kvinna. Men att transpersonen ska normera mer än man och kvinna - det blir inget samhälle av det. Det är inte någon exklusiv kristen insikt, det är förnuft (som kristen tro också vill utgå ifrån).

Jag skulle dra mig för att säga att transpersonen är något onaturligt men då deras representanter, tillsammans med läkarspecialister som gärna testar gränser, får leka med våra tonåringars identitetsskapande då blir det fel.

Vid vår lilla extrastämma i oktober 2024 varnade vi skarpt för den nya lag om juridiskt kön som började gälla i sommar (se hemsidans ”Uttalanden”). Det är måhända också ett skäl varför Tidö ifrågasatts.

Men låt oss för den skull inte tro att alla är stöpta i samma form. Det finns verkligen plats för olikheter i Guds familj. Många ser celibatet som en stor välsignelse och potential. Man måste inte gifta sig med barn och allt för att räknas med på riktigt.

Jesu död och uppståndelse har gett en ny grund för mänskligt liv och den grunden vittnar om det himmelska!

Det blev ett längre svar på din koncentrerade fråga. Hoppas att något av detta säger dig något! Mvh Jonas, sekr

Lär känna engelska församlingar och danska menigheter!

Två församlingar i Oxfords stift (Växjö vänstift) som bett om extra biskop enligt de fem riktmärkena 2014:
https://www.churchofengland.org/sites/default/files/2017-10/the_five_guiding_principles.pdf
* **Reading S Giles**, Church Street, Reading
https://www.sgilesreading.org.uk/
* **St. Mary´s,** St Mary´s Close, High St, Maidenhead
http://stmarysmaidenhead.org
* **Några danska menigheter inom ramen för frihetsordningarna:**
https://luthersk-netvaerk.dk/menighedsnetvaerk/medlemmer

Extra I: Ur minnet 1974, omorientering efter prästvigning.

Del 1 - Ur en präst minne från 1974.

Undertecknad prästvigdes i Stockholms Storkyrka i december 1971 tillsammans med ytterligare 10 kandidater.

Min svärfar, en from präst från Västergötland, ville inte vara min assistent eftersom det var flera kvinnliga präster som skulle vigas vid detta tillfälle. På den tiden var jag känd som en aktiv och engagerad kandidat och tillträdde direkt som skolpräst i Stor-Stockholm, med uppgift att aktualisera samarbete mellan församlingarna och skolorna samt de lokala kristna skolgrupperna. Jag fick uppgiften men inte några materiella eller ekonomiska resurser. Jag var anknuten till Johannes församling på en åttondels tjänst.

Vi (KGF i Stockholm) tiggde ihop ekonomiska medel, och kunde köpa en lokal av kommunen för 30 tusen och inredde för samlingar och kontor. Snart var vi ett team på 4-6 personer. På den tiden kallades vi ”dårar för Kristi skull” med uppgift att knyta kontakter med de lokala kristna grupperna och de lokala församlingarna. Vi erbjöd ett paket med lektionsmedverkan till skolorna och försökte, så gott det gick, att uppmuntra de lokala skolgrupperna. Två andra organisationer jobbade på samma ”spelplan”: FKG=Frikyrkliga Gymnasiströrelsen och SESG=Sveriges Evangeliska Student- och Gymnasiströrelse. Vår basorganisation var KGF (Kristliga/Kyrkliga Gymnasist förbundet). Samtidigt rasade en intern kamp – nämligen att lägga ner KGF till förmån för KU = Kyrkans Ungdom, senare Kyrkans Unga.

1974 – jag tror att det var i oktober – var jag inbjuden till en arbetslunch hos Karl Manfred Ohlsson, kyrkoherde i Matteus församling och biskop Ingemar Ströms vapendragare. Jag antydde att jag funderade en del över den infekterade ämbetsdebatten i Svenska kyrkan. Det var som att någon stuckit en kniv i ryggen på biskopen och han yttrade snabbt: ”Om du har sådana funderingar, så har du ingen framtid i Svenska kyrkan”. Så slutade den lunchen i pinsam tystnad.

Resultatet lät inte vänta på sig för mig personligen. Arbetsbelastningen, missskötsel av mattider m.m. på grund av för stor arbetsbelastning, gjorde att jag fick återkommande pancreatit-anfall (bukspottskörtelinflammation) med återkommande sjukhus-vistelse. Jag presenterade den ena kandidaten efter den andra som möjlig efterträdare. Biskopen lyssnade, ingenting hände. Jag förstod att hans mål var nedläggning av denna ”farliga” ungdomsrörelse. I längden blev det omöjligt att driva verksamheten utan stöd från stiftet. En skolprästnämnd bildades. Verksamheten där blev alltmer politiserad i smått som utvecklingen i kyrkan i stort.

Efter dessa tuffa fyra år var det dags att övergå till vanlig församlingstjänst. Det blev Turinge och Taxinge församlingar liksom en del skoltjänst i Södertälje, med en ”diakonalare” för fältarbetet. KGF Stockholmsavdelning levde vidare, men utan stöd från egen riksavdelning liksom från stiftet blev det nödvändigt att kasta in handsken. Den ekonomi som fanns kvar överlämnades till SESG med varm hand. Den rörelsen har fortsatt uppdraget, utan den politiska

påverkan som fortsatt dominera Svenska kyrkan. För min egen del har jag stannat kvar på min tjänst för församlingen och människornas skull genom att bo kvar på samma plats och i viss mån kunnat tjäna dem. Nu har även den uppgiften krympt och jag undersöker att lämna Svenska kyrkan för något mer äkta och trovärdigt. Nu – långt efteråt – har jag förstått vilken strid på kniven som pågått i ämbetsfrågan och nu i äktenskapssynen liksom synen på den Heliga Skrift.

Del 2 – Eftertankar 55 år efter prästvigningen.
Svenska kyrkan har genomgått en tragisk utveckling som inte lyckats ta vara på det fromhetsarv som hon varit satt att förvalta och ge livsrum. Alla försök att ge plats för olika fromhetsriktningar har runnit ut i sanden trots olika försök till samlevnad. Konsekvensen är i grunden en total brist på respekt för ämbetsbärares tro och övertygelse grundad i biblisk förankring. Det blir ett uttryck för kyrkans inre sekularisering och politisering. Att tjäna församlingen och enskilda människor blir i längden allt svårare och alltmer konfliktfyllt när kyrkoledningen ställer krav på underordning i vissa frågor som strider mot den enskildes samvete. Löften givna vid vissa tillfällen gäller bara en tid och kan sedan ändras efter den politiska kultur som gäller. Hur ska den enskilde handla när respekten för den kyrkliga överheten blir allt mindre och avstånden växer: ”Herre till vem ska vi gå?” Skrivet ur minnet i juni – september 2026.

Göran Hallberg, komminister em.

Extra II: Bekännelse i vår tid – del II av IV.

År 1964 började i Danmark en teologisk debatt, som berörde en lång rad viktiga frågor: Bibelns auktoritet, statens suveränitet, kyrkans frihet, sakramentens nödvändighet, Grundlagen från 1849, det eviga livet, moral och samhälle – bara för att nämna några av de frågor som kom upp. Djupast sett handlade det om tillvarons största och mest allmängiltiga fråga – livets instabilitet och stabilitet. Hur började det hela? Den mest synliga början var ett dokument med tio underskrifter av präster i den danska Folkekirken. De hade gett sitt dokument namnet *Kirkens Ja og Nej,* och de anslöt alltså därmed till den sedan den unga Kyrkans tid gängse formuleringen av en bekännelse. Dokumentet följdes av två andra skrifter, *Syv Kronikker* (1965) och *Hvad den danske kirke står for (1*979). Det handlar om korta och pregnanta texter.[1]

[*Översikt över artikeln i sin helhet*:

I. A. Introduktion. En begynnande kris Se Sy Info 2/26.
Det konstantinska dilemmat.

II. B. *Kirkens Ja og Nej* sänds ut Detta SyInfo.

1. Läget och syftet 2. Grunden och auktoriteten
3. Nådens heliga medel

Kommande Sy Info:

5. Guds bud och de kristnas liv. 4. Kyrkans ämbete
prästadöme 6. De troendes allmänna
7. Kyrka, folk och stat

C. Reflexioner.]

[1]Kirkens Ja o Nej 13 sidor, Syv kronikker 55 sidor, Hvad står den danske Kirke for 45 sidor.

B. *Kirkens Ja og Nej* sänds ut.
Den 22 oktober 1964 möttes undertecknarna och ett antal understödjare för att sända ut den skrift, som blivit resultatet av överläggningarna alltifrån mötet hos biskop Baun i februari 1960. Skriften var nu tryckt i 3000 exemplar. De sändes ut till alla präster, kyrkorådsmedlemmar, riksdagsmän, tidningar och till en rad kristna organisationer.[2]

Reaktionen blev oerhörd. I efterhand har man samlat 226 sidor i folioformat med debattinlägg, insändare, artiklar och instämmanden.[3] Därmed har vi nått till den punkt, när det är dags att presentera texten och reflektera över den.

1. Läget och syftet.
Det var – enligt Hartvig Wagner – frågan om kyrkosynen, som var orsak till att Regin Prenter och Christian Baun drog sig ut ur förberedelsearbetet till *Kirkens Ja og Nej*. När dokumentet var färdigt att spridas återgavs dess kyrkosyn med ord, som kunde varit hämtade från Regin Prenter själv: ”Kirken er det hellige Gudsfolk, hvorom Det Gamle og Nye Testamente handler. Det består af dem, der tror på Kristus. Den træder synligt frem i den gudstjeneste, hvor evangeliet forkyndes rent, og hvor sakramenterne forvaltes efter Kristi indstiftelse.”[4] Denna kyrkosyn är entydig och klar och ger också riktningen för vad kretsen bakom dokumentet syftar till.

Mot denna kyrkosyn sätter man upp en bild med andra drag. I Folketinget och i den kyrkliga debatten förekom nämligen ofta den synpunkten, att Folkekirken för att behålla folkets flertal inom sig bör anpassa sig efter folkflertalets önskemål. Den skall inte bara erbjuda människor Guds villkorslösa nåd, den skall också tiga med det som ”*sætter skel*” i folket.[5] Därmed är vi inne på ett viktigt tema i danskt tänkande. Uttrycket är skapat av Kierkegaard och syftar på den skiljelinje mellan ont och gott, som alltid finns i kristet sammanhang. Det finns en skillnad, ett utanför och ett innanför, det finns ett före och ett efter, ett antingen – eller. Men *rummeligheden* i folkekirkeordningen hotar att stryka ut detta *skel.* Det finns en gräns mellan bekännelse och förnekelse.[6] Utan denna gräns försvinner evangeliets verklighet. Friheten förstås rent formellt, d.v.s. till en frihet utan innehåll och därmed en frihet till vad som helst, och det gör bekännelsetroheten illusorisk, även vad gäller kyrkans bekännelseskrifter[7], som prästen vid sin prästvigning faktiskt med ed lovar att följa.

I en situation av oklarhet och förvirring vill kretsen bakom *Kirkens Ja og Nej* gripa in för att motverka förvirring, oklarhet och splittring.[8] Uttrycket återkommer ofta i den följande debatten och ger en

---

[2]Wagner a.a. s. 4.
[3]Wagner a.a. s. 13.
[4]Kirkens Ja og Nej, Århus 1964, 4 uppl., s. 3.
[5]A.a. s. 4.
[6]A.a. s. 5.
[7]Ibid.
[8] A.a. s. 3.

bakgrund till kretsens fortsatta arbete. Så långt inledningen med dess beskrivning av problemläget samt syftet.

2. Grunden och auktoriteten.

Liksom *Barmer Erklärung* och *Kirkens Grunn* börjar den egentliga framställningen med att beskriva vad som för kyrkan har auktoritet, trons grund. Det kan vara skäl att påminna om att *auctoritas* har grundbetydelsen trovärdighet och äkthet.[9]

Med uttrycket ”vi fastholder” beskrivs Bibeln som grund för Kyrkans auktoritet. Av den kan hämtas klar och entydig kunskap om människans väg till frälsning, så entydig att den klart kan skiljas från förvanskning och förfalskning.[10] Det uttryck som används är följande: ”Guds vilje med vort liv og hans tilbud om frelse.”[11] Fokus är alltså klart, och det innebär att frågor om Bibelns historiska trovärdighet inte är aktuella. Det måste de dock vara, eftersom frälsningsverket är en historik verklighet. Här fanns frågor som väntade på klarhet i den kommande debatten. Med orden om Guds vilja med vårt liv och hans erbjudande om frälsning återger man reformationens bibelbruk, som ser Bibelns huvudinnehåll som lag och evangelium, d.v.s. själavård. Man levde i ett kristet samhälle, där själva trosgrunden var av ingen ifrågasatt, men där själavården – vägen till livsförvandling och evigt liv – blivit oklar. Därför kom reformationens fokus att ligga där. Det innebar emellertid att trosgrunden – den som uttrycks i trosbekännelsen – kom i bakgrunden. Det som den unga Kyrkan kallade trosregeln[12] – *regula fidei* – var förutsatt men inte i centrum av bibelbruket. Den snabbt fortgående sekulariseringen efter 1945 gör denna aspekt av den apostoliska undervisningen – *dogmat* – alltmer aktuell, något som man alltså inte var uppmärksam på i *Kirkens Ja og Nej.* Detta är det efterkonstantiska dilemmat.

Viljan till *rummelighed* finns hela tiden i bakgrunden. Det kastar ljus över orden: ”Hvor man er ens i tro og bekendelse, bliver forkyndelsen aldrig ensrettet. Men – dette gelder vel at mærke kun under den forudsætning at der er enighed om, hvor grænsen går mellem tro og fornægtelse.”[13] Det är frågan om *skellet* – skillnaden – som här återkommer som en fråga till förkunnelsen.

Själva formen för texten anknyter medvetet till kyrkliga bekännelsetexter genom historien. Varje punkt börjar med ett *ja* och en bekännelse till sanningen och avslutas med ett *nej* till villfarelsen och lögnen. Så är det också i artikeln om Bibelns auktoritet. Denna auktoritet har i följe ett anspråk på tillit och lydnad. Utan tillit och lydnad kan evangeliet inte förkunnas. Här fasthålles Bibelns auktoritet, medan föreställningen om Bibelns mångtydighet förkastas. Vad gäller frälsningen och det kristna livet är Bibeln klar och tydlig. Vidare beskrivs det som oärligt att använda kravet på *rummelighed* till

---

[9]Jfr kredit.
[10]A.a. s. 5.
[11]Ibid.
[12]Se Bengt Hägglund: Die Bedeutung der ”regula fidei” als Grundlage theologische Aussagen. Studia Theologica XII, 1, 1958.
[13]Kirkens Ja og Nej s. 5.

att dölja motsättningen mellan evangeliet självt och dess förfalskning.[14]

3. Nådens heliga medel.

Kyrkans *Anliegen* är frälsning. Detta är själva utgångspunkten för *Kirkens Ja og Nej.* Det handlar alltså inte om samhällsförändring eller livstolkning utan om människors räddning från synd och död till upprättelse, förvandling och evigt liv, den gamla, skadade skapelsens förvandling till den nya, friska (Wilhelm Stählin). Kyrkans *Anliegen* är mycket mer än immanent, det är metafysiskt. Det innebär att det har ett syfte, som når utöver tid och rum. Det är när man ser texten till *Kirkens Ja og Nej* i detta perspektiv, som man börjar att förstå den.

Detta gäller i högsta grad det andra avsnittet, som behandlar nådens medel, d.v.s. de redskap Guds Ande använder för att frälsa människor: evangeliet, dopet och nattvarden. Evangeliet är ”budskapet om Guds gerning til menneskers frelse i Jesus Kristus”.[15] Denna beskrivning av evangeliet är entydig och klar. Det blir tydligt, när den ställs mot dess förvrängning, att ”evangeliet er en almindelig teori om at Gud altid er nådig og tilgiver enhver, hvad enten han begærer tilgivelsen eller frabeder sig den.”[16] Det som man här tar avstånd från är egentligen rationalismens föreställning om en totaltolerant Gud. Med denna föreställning blir det en förlåtelse utan försoning, och därmed reduceras Jesus till en vishetslärare. I frågan om nådens medel ligger alltså frågan om Guds väsen innesluten.

Det blir tydligt även i det avsnitt av den andra artikeln, som handlar om dopet. Det beskrivs med följande ord: ”...dåben er genfødelsens bad og døren til den kristne menighed.”[17] I ordet om pånyttfödelse ligger en radikal nystart, en förvandling till ett nytt förhållande till Gud och ett nytt sätt att leva. Det skulle visa sig att det var just denna punkt i texten, som gav upphov till flest diskussioner med det sekulariserade danska samhället – *dåbssager*. [18]Det är nämligen i frågan om dopet som Kristi Kyrkas identitet och *Anliegen* klarast träder fram i den efterkonstantiska epoken.

Detta blir tydligt i teckningen av motbilden: ”...talen om Guds nådes betingelseløshed og Guds gernings uimodståelighed”.[19] I dessa ord sammanfattas en samtida motivering för villkorslöst barndop[20]. Att Gud är villkorslös stämmer väl samman med den rationalistiska gudsföreställning, som vi mötte i den avvisade beskrivningen av evangeliet. Det är bilden av en Gud som egentligen inte vill något med människan – ingen upprättelse, ingen förvandling, ingen frälsning, inget evigt liv. Tanken på Guds oemotståndlighet får här ett mycket speciellt innehåll, den innebär här att människan kan bli upprättad,

---

[14]Ibid.
[15]A.a, s. 6.
[16] A.a. s. 6.
[17]Ibid.
[18]Processer mot präster som ifrågasatt det villkorslösa dopet.
[19]Kirkens Ja og Nej s. 7.
[20]Se även Redegørelse for det bibelske og evangelisk-lutherske dåbssyn. Fredericia 1974. Se även Jørgen Glenthøj: Dåbsliturgi og dåbssymbolik, i: Efterfølgelsens theologi, 1982.

förvandlad och frälst även mot sin vilja. Detta användes i samtiden som en motivering för det villkorslösa barndopet, och innebar också en särpräglad människosyn, som egentligen reducerar människan till viljelöshet.

Den tredje punkten i avsnittet om salighetens medel beskriver nattvarden. Kristi kropp och blod är verkligt närvarande och utdelas till nattvardsgästerna under gestalt av bröd och vin. Fortsättningen är pregnant: "... som næring til evigt liv." [21] Detta är det stora perspektivet. Evangelium, dop och nattvard är Guds medel till människors salighet. Därmed befinner vi oss långt från det som kan kallas "borgerlig indretning". Evigt liv och salighet kan inte rymmas inom folketingets domvärjo. Här handlar det om den Eviges vägar och val för oss människor. Det avgörande är att nattvarden är vad Jesus lovar och att den tas emot i tro på hans ord.[22] Detta innebär också ett förkastande av uppfattningen att nattvarden är en symbol som det står var och en fritt att tyda eller att avstå från att alls bruka.[23] Poul Ulsdal – församlingspräst och framstående kyrklig journalist – fick uppdraget att skriva om nådemedlens nödvändighet i *Syv Kronikker*[24]. I den då unga danska högkyrkligheten var han en av de ivrigaste, också med pennan. För den teologiska miljö, där man länge med tystnad gått förbi inkarnationen, var sakramentens nödvändighet en anstöt. Men Poul Ulsdal gav sin text titel *Vi skammer os ikke!*

Christian Braw, Östraboseminariet 2026

[Fortsättning i kommande Sy Info.]

Slutkommentar: **s**enaste bidraget i Tankesmedjan nr 91:

Av Kerstin Sidenvall Karlgren (tidigare publicerad i Kyrka & Folk 9/26)

Socialdemokratisk jesuitmoral: När ändamålet helgar medlen.

Jesuitmoral är det gamla nedsättande uttrycket för att låta ändamålet helga medlen. Begreppet ligger nära till hands när man betraktar Socialdemokraternas förhållande till Svenska kyrkan. Kyrkan ska vara fri från politisk inblandning när hennes röst tjänar rätt politiskt syfte. När hon riskerar att komma till fel slutsats kan ärkebiskopen däremot ställas under politisk övervakning. Och när ett riksdagsval närmar sig kan själva kyrkans bekännelse tas i anspråk för att tala om vilka partier en kristen bör hålla sig borta från. Medlen växlar. Ändamålet består.

Jesuitmoral, bildligt: om den som "icke skyr att begagna moraliskt förkastliga medel för att nå ett mål", den som låter ändamålet helga medlen. Så beskriver Svenska Akademiens ordbok det numera daterade och nedsättande uttrycket. Ordet är gammalt. Företeelsen är det inte.

I årets politiska och kyrkopolitiska debatt har ett märkligt mönster blivit synligt i Socialdemokraternas förhållande till Svenska kyrkan. Principerna tycks växla beroende på vilket resultat de för tillfället

---

[21] A.a. s. 7.
[22] Ibid.
[23] A.a. s. 8.
[24] Syv kronikker s.30 - 6.

producerar. När kyrkans självständighet tjänar det politiska ändamålet försvaras kyrkans självständighet. När politiska påtryckningar tjänar ändamålet utövas politiska påtryckningar. Och när kyrkans bekännelse kan användas för att delegitimera politiska motståndare tas bekännelsen i anspråk. Medlen växlar. Ändamålet består.

Kyrkan måste få tala – ibland.

Förtrytelsen var stor när USA:s vicepresident JD Vance läxade upp sin egen kyrkoledning och ville begränsa dess politiska anspråk. Politiker skulle inte tala om för kyrkan vad hon fick säga. Kyrkan måste självständigt kunna tala också när hennes budskap är obekvämt för makthavarna. Det är en rimlig princip. Problemet är bara att den inte tycks gälla lika självklart när kyrkans självständighet riskerar att leda i en riktning som Socialdemokraterna ogillar.

Det blev tydligt när frågan om prästkandidater som på grund av sin tro och bibelsyn inte bejakar äktenskap mellan personer av samma kön åter hamnade i centrum. Socialdemokraternas gruppledare i kyrkomötet, Jesper Eneroth, hade då synpunkter inte bara på sakfrågan utan på hur Svenska kyrkans högsta ledning skulle hantera den: ”Det beror på hur biskopsmötet väljer att hantera frågan framöver. Jag lägger ett stort ansvar på ärkebiskopen, och jag kommer att följa hur han agerar de kommande dagarna och veckorna. Jag har stora förväntningar på att han ska stå upp för biskopsmötets målbild. Gör han inte det så agerar vi.”

Läs orden en gång till.

Jag kommer att följa hur han agerar. Gör han inte det så agerar vi.

Det är ett anmärkningsvärt språkbruk från en partipolitisk gruppledare riktat mot Svenska kyrkans ärkebiskop.

Ärkebiskopen som lydkung.

Det blir än mer anmärkningsvärt när man ser vilken fråga Eneroth uttalar sig om. Det handlar inte om kyrkans remissvar på regeringens budget. Inte om en biskops debattartikel om migrationspolitiken. Inte ens om ett allmänt kyrkligt ställningstagande i en samhällsfråga.

Det handlar om vilka människor Svenska kyrkan ska anta som prästkandidater.

Antagningen är förbehållen biskop och domkapitel och föregås av en omfattande lämplighetsprövning. Kandidatens akademiska förutsättningar, förankring i Svenska kyrkan och personliga lämplighet bedöms. Men processen har också en uttryckligen andlig dimension. Kandidaten förväntas tala om sin gudsrelation, sin upplevelse av kallelse till ämbetet och sina andliga erfarenheter. Andlig mognad bedöms. Det förekommer bön för kandidaterna och bön om ledning inför besluten.

Kyrkan försöker, med andra ord, avgöra vem som är kallad och lämplig att vigas till hennes prästämbete. Om det finns något område som rimligen borde höra till kyrkans *inre* liv är detta svårt att överträffa. Ändå talar Socialdemokraternas gruppledare som om ärkebiskopen hade ett politiskt redovisningsansvar. Han ska följas. Det finns förväntningar på hur han ska agera. Och om han inte agerar på rätt sätt kommer partiets kyrkopolitiska företrädare att ”agera”.

Kontrasten är slående.

När en amerikansk politiker vill tala om för sin kyrka var gränsen för hennes politiska uppdrag går, försvaras kyrkans självständighet. När Svenska kyrkans egna biskopar ska bedöma vilka människor som kan vigas till präster är samma respekt för kyrkans självständighet betydligt svårare att upptäcka. JD Vance ville åtminstone förpassa kyrkan till kyrkans område. Eneroths anspråk sträcker sig rakt in i det. Ärkebiskopen reduceras till en lydkung.

Borgerliga är välkomna – men har fel.

Mönstret har ytterligare en sida. När riksdagens ledamöter nyligen fick svara på om de kände sig välkomna i Svenska kyrkan framträdde en tydlig politisk skillnad. Företrädare för de borgerliga partierna upplevde i högre grad ett främlingskap inför kyrkan.

Invändningen från kyrkligt håll är välbekant: Svenska kyrkan är inte vänsterpolitisk. När hon tar ställning i frågor om migration, klimat, ekonomisk rättvisa och andra samhällsfrågor sker det inte partipolitiskt utan teologiskt. Även det kan naturligtvis vara sant. Kyrkan måste kunna dra moraliska slutsatser av sin tro även när slutsatserna har politiska konsekvenser.

Problemet uppstår när resonemanget blir självimmuniserande. Om kyrkans ställningstaganden definitionsmässigt är ”teologi”, medan kritiken mot samma ställningstaganden definitionsmässigt är ”politik”, finns ingen möjlighet att ens pröva påståendet att kyrkan har blivit politiserad.

Den borgerlige som upplever kyrkan som vänsterlutande har då i princip två möjligheter. Antingen inbillar han sig hela saken – ungefär som Ingrid Bergmans Paula i *Gasljus* – eller också är hans känsla av främlingskap korrekt men självförvållad. Han känner sig inte hemma därför att hans politiska uppfattningar faktiskt strider mot den kristna etik som kyrkan företräder. Det senare synsättet har nu fått en betydligt tydligare formulering.

När bekännelsen blir ett politiskt redskap

Mitt under den pågående valrörelsen har Anna-Karin Hammar gjort gällande att stödet till Tidöpartierna aktualiserar *status confessionis*. Hammar är inte vem som helst. Hon är disputerad teolog, mångårig kyrkomötesledamot för Socialdemokraterna, tidigare ärkebiskopskandidat och ledamot av Svenska kyrkans överklagandenämnd. För rättvisans skull ska hennes argument återges på dess egna premisser. Hammar säger inte att en socialdemokratisk regering i sig är en kristen bekännelsefråga. Hennes utgångspunkt är klimatpolitiken. Hon menar att skillnaden mellan de två regeringsalternativens klimatpolitik ytterst är en fråga om liv och död på global nivå. Klimatkrisen är enligt detta resonemang så allvarlig, och de politiska alternativen så avgörande olika, att den kristna bekännelsen sätts på spel. Det är alltså ett moraliskt och teologiskt resonemang, inte bara ett naket partipolitiskt ställningstagande. Det bör erkännas. Men det är också just här……..

Debattartikelns slut på www.synoden.se Tankesmedja nr 91.

Gudstjänster där man kan känna sig hemma?

Hjälp att hitta gudstjänster där man kan känna sig hemma, präst för mässa i närområdet, bikt m.m., medlemmar på rimligt avstånd:

Luleå stift: Gunvor Vennberg 073 824 01 16
Härnösands stift: Urban Näsholm 070 641 97 25
Hälsingland: Ulf Allenbäck 070 776 54 84
Dalarna: Bo Zetterlund 070 330 79 87
Norra Värmlands kontrakt: Stig Löwenspets 070 606 41 01
Västeråstrakterna: Anna-Karin Andersson 021 14 68 81
Uppland (inkl. Sthlm:s innerstad): Lennart Ericsson 070 566 51 17
Birka kontrakt: Hans Gustafsson 070 594 75 68
Södertörn: Stellan Bengtsson 070 648 52 08
Västra Södermanland: Göran Hallberg 0151 303 04 (tidiga mornar)
Östra Södermanland: Mats Wendt 070 642 74 54
Bohuslän: Carl-Henrik Karlsson missionsweden@gmail.com
Östra Östergötland: Kurt Enström 070 533 45 48
Vara, Floby, Falköping & Herrljunga: Ulla Ericsson 076 835 89 05
Borås: Hanna Lindholm 070 881 01 39
Göteborg: Marie Persson 070 682 41 22
Jönköpings län: Mattias Fjellander 0371 173 19
Mellersta Halland: Andreas Lindholm 070 855 25 05
Kronobergs och Kalmar län: Christian Braw 0478 500 22
Skåne/Blekinge: Lena A Artman 070 969 28 87
Malmö: sr Gerd Svensson 070 874 39 94

Önskar du förbön för dig, församlingen, bibelstudie-/gudstjänst-gemenskapen - ring prästen Göran Hallberg 0151 303 04 (tidiga mornar).

- I bön om den Helige Ande, efter Bibelns Ord på Svenska kyrkans bekännelses grund, att Herren ville befria, bevara och förnya Svenska kyrkan som en levande och missionerande kristen kyrka som söker den enhet Herren bad om. I Jesu Namn

Synodrådet 2026-2027 (20260328).
Ordf. Ann Lång, Klippan, 073 374 67 33, ann.lang@hotmail.com, v.ordf. Lars Gustafsson, lars.gustafsson.laholm@gmail.com.
Valberedning: Ulf Allenbäck, sammankallande, 070 776 54 84.

Redaktör Synod Info, adj sekr Jonas Nilsson,